

Oponentní posudek disertační práce Mgr. Marie Holé Jehuda Amichai – Poezie ve světle tradiční židovské literatury

Disertační práce Mgr Marie Holé podává pronikavý a výstižný přehled básnické tvorby izraelského autora Jehudy Amichaie, přehled, který je zároveň i syntetizujícím pohledem na básníkovu dílo, jež je značně rozsáhlé a zahrnuje nejrůznější literární žánry. Autorka vychází především z Amichaiovy tvorby básnické, ale básně slouží zároveň jako jakási průmětna, na níž je nastíněn pohled na celek Amichaiova díla, ale i básníkův přístup k životu a vhléd do podstaty básníkovy uměleckého naturelu, včetně složitých konotací, vztahů se k dílu tohoto světově proslulého tvůrce. Autorka se zhostila zadání dle mého soudu velice úspěšně; její podání látky je z odborného hlediska přesné a výstižné, ale vynikající je i forma a stylistická úroveň textů, svědčící o autorčině zaujetí pro dané téma, ba až osobní angažovanosti, jež působí sugestivně i na čtenáře dosud neznalého Amichaiovy tvorby a která může přivést až k zájmu o básníkovu u nás dosud málo známé dílo.

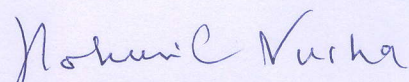
Autorka zaměřila pozornost na osnovné prvky Amichaiova díla, především na básníkovu rodová východiska, dětství v Německu a rodinné nábožensky orientované prostředí, které zformulovalo také básníkovy budoucí celoživotní postoje i poté, kdy již Amichai žil v Palestině a dnešním Izraeli. Zvláště cenné jsou autorčiny dílčí sondy do básníkovy díla, realizované na vybraných ukázkách, volených tak, aby výmluvně ilustrovaly podstatu Amichaiovy poetiky, ale zároveň i básníkovy životní postoje a názory. Zdůrazněna jsou hlavně „biblická“ východiska básníkovy tvorby ve vztahu k široké škále recentních kvalit, jednak k společenským tendencím, především ovšem projevujícím se v autorově vlasti, jednak k otázkám celolidským, přičemž traktace látky neustále osciluje na hraně ironie, ba sebeironie, vztahující se přitom i k tématům autorem milovaným a pro něho zvláště významným či zavazujícím. Oblíbenými tématy jsou Amichaiovo dětství, reflexe biblických příběhů, vztah k Bohu, rodičům a bližním, vzpomínky na léta spojená s prožitky z bojů, ale zároveň i oslava lásky, kvality pojímané básníkem značně široce, až exteritorizovaně. Jak autorka zdůrazňuje, důležitým motivem Amichaiových básnických textů jsou především problémy mezilidských vztahů in genere a vztaženosti obecně / ke světu, bližním a především k Tvůrci/. Dále se jedná o možnosti dialogu, přičemž dialogické postupy právě umožňují básníkovi rozvinout složitou a přitom působivou škálu často antinomicky stavěných kvalit jednak biblické tradice, jednak současných problémů, ale též vlastních dětských vzpomínek a spolu s tím i otázek morálních a začasné též filosoficko-náboženských. Básník přitom staví kontrastní metafory a obrazy, jež sice mohou zaskočit čtenáře, ale zároveň jej i uchvátí právě svou ambivalencí či dokonce „polyvalencí“, hravostí a aluzívností i směsí různorodých „sémantik“. Přitom celková traktace textů je „neintelektuální“, zůstává přístupná i literárně nikoliv příliš

zběhlému čtenáři; ovšem podmínkou je znalost biblických příběhů a s nimi spjatého prostředí, s čímž básník samozřejmě a oprávněně počítá.

Autorka upozorňuje na několik vůdčích a básníkovo dílo charakterizujících prvků, z nichž především zdůrazňuje autorova myšlenková východiska, pramenící v židovské náboženské tradici a v celkovém kulturním osvětí judaismu, a to vše zároveň v kontextu s jinými kulturními vazbami, především s křesťanstvím a jeho tradicemi, s nimiž židovství vytváří jaksi srostitou vyšší jednotu kvalit monoteistických. I v tomto postoji projevuje básník obdivuhodnou otevřenost, ačkoliv jeho kotvení v tradici židovské je velice silné. K uvedenému nutno přičíst i charakteristickou vlastnost Amichaiových textů, jež je jednou z příčin přístupnosti a oblíbenosti básnických textů i u širších vrstev kulturní veřejnosti, a to nejen izraelské, ale, jak dosvědčuje množství a obliba překladů básnickových děl, i kulturní veřejnosti celosvětové. Charakteristická je syntéza historického a tradičního s postoji „moderními“, dále uvádění reálií a odkazů literárních i látky zcela novodobé, včetně „světové poezie“, spojení a syntéza osvětí ještě nábožensky „přijatelného“ i „méně již přijatelného“ a k tomu též užívání různých vrstev jazyka. Toto vše autorka registruje a hodnotí ve svých pronikavých a jádro analyzovaných textů působivě postihujících komentářích k jednotlivým, přitom však pečlivě vybraným básnickým sbírkám i k jednotlivým básním. Amichaiovo básnické dílo autorka řadí, ovšemže v kontextu názorů ostatních literárních historiků a kritiků, především do literární situace padesátých a šedesátých let minulého století, do doby, jež je považována pro Amichaiovo dílo za určující z hlediska dalšího autorova básnického vývoje.

Závěrem je třeba zdůraznit celkovou autorčinu důkladnou znalost pojednávaného materiálu a její široký rozhled v problematice týkající se zadání práce. Autorka reaguje i na nedávno publikované práce Abramsonové, Goldové a dalších, což dokazují jak citace pod textem, tak i údaje v bibliografii. V souvislosti s těmito pozitivy je nutno zdůraznit také autorčinu akribii, a spolu s ní zároveň i kázeň a uměřenost při prezentaci zvolených materiálů, dále je třeba ocenit vysokou kvalitu vlastní textace a bezvadnou úroveň formulací, včetně hledisek gramatických i stylových. Text disertační práce je čtivý a jasný, podáván koncízně a přehledně. Cenný je i jmenný rejstřík v závěru textového bloku a kladného ohodnocení zasluhuje též poznámkový aparát, který je důkladný a zároveň přitom úměrný. Jak z výše uvedeného vyplývá, nelze disertaci Mgr Marie Holé hodnotit jinak než jako práci vynikající, nadprůměrně kvalitní, zasluhující si hodnocení jako práce

v ý b o r n á.

Prof. PhDr. Bohumil Nuska, CSc.

Katedra filosofie

Technické univerzity

v Liberci